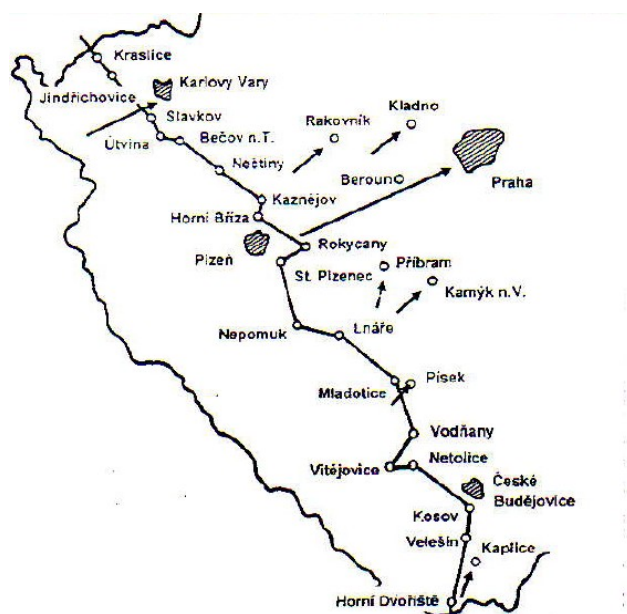

Demarkační linie Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice

Osvobodit hlavní město kteréhokoliv státu mělo vždy vojenský, ale i politický význam. To byl i případ Prahy na jaře roku 1945. Na rozhraní dubna a května se situace na sovětsko-německé frontě vytvořila tak, že severně od našeho území pronikla sovětská vojska hluboko do Německa a dobyla Berlín, na jihu se zmocnila Vídně a postupovala na západ. Americká vojska dosáhla našich západních hranic a postupovala podél nich do Bavorska a Rakouska s cílem vyvrátit tzv. německou alpskou pevnost.

Do počátku května sovětská vojska osvobodila asi polovinu Československa. Fronta probíhala zhruba středem Moravy. Pro sovětské velení se vytvořily velmi výhodné podmínky pro postup na západ. Mohlo použít silných tankových vojsk k obkličovacímu manévru ze severu od Drážďan a z jihovýchodu od Brna ve směru na Prahu.

S tím počítali i západní spojenci. S blížícím se koncem války se začaly objevovat názory, že anglo-americká vojska by měla postoupit co nejdál na východ, bez ohledu na jakékoli dohovy uzavřené v minulém období. Tento záměr prosazoval hlavně ministerský předseda Velké Británie Winston Churchill. Prohlašoval, že obsazení Prahy americkými vojsky se může odrazit nejen na poválečném vývoji Československa, ale i střední Evropy. V polovině dubna byla uzavřena dohoda, že linií dotyku mezi sovětskými a anglo-americkými vojsky budou na německém území řeky Labe a Mulda, naše západní pohraniční hory a v Rakousku řeka Enns.

Dne 30. dubna však navrhl generál Eisenhower změnu, aby na našem území, pokud to bude výhodné, mohla americká vojska postoupit na čáru měst Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice. S tím sovětské velení vyslovilo souhlas. Vzhledem k postupu spojeneckých vojsk došlo na rozhraní dubna a května v prostoru střední Evropy k soustředění milionových armád vyzbrojených mohutnou vojenskou technikou.

V jednotlivých oblastech Československa dochází k revolučním vystoupením proti okupantům. 5. května vypuklo v Praze povstání. Němci byli masovostí a rychlostí povstání natolik

překvapeni, že nedokázali využít své technické převahy. Hrozilo však velké nebezpečí zvenčí, protože na východ od Prahy měli Němci více jak milionovou armádu pod velením polního maršála Schörnera. Ten také začal ihned stahovat do Prahy tankové divize s cílem uvolnit si tento důležitý komunikační uzel pro ústup na západ. Generál S. M. Štemenko, který pracoval v generálním štábu, vzpomíná, že 6. května ve 4 hodiny ráno volal generál Heliodor Píka, že v Praze vypuklo povstání a Česká národní rada žádá o pomoc. Josif

Visarionovič Stalin, který byl informován, rozhodl, aby maršál Koněv zahájil ihned útok ve směru na Prahu. Tankové armády generálů Rybalka a Lejušenka v těžkých terénních podmínkách překonaly Krušné hory a již 8. května dosáhly města Louny a 9. května osvobodily Prahu.

Nicméně tlak na generála Eisenhowera, aby postupoval ku Praze, stále pokračoval, zejména ze strany Britů a velitele 3. armády generála Pattona. A tak generál Eisenhower zaslal 4. května depeši náčelníkovi sovětského generálního štábu generálu A. I. Antonovovi, že bude-li to vyžadovat situace, budou postupovat k Vltavě a Labi. Antonov ve své odpovědi z 5. května jménem sovětského vrchního velení vyjádřil nesouhlas a uvedl, že v dubnu bylo dosaženo dohody, která zůstává v platnost a že sovětské velení vytvořilo potřebné uskupení vojsk a zahájilo plánovanou operaci. Aby nedošlo k možnému promíchání vojsk, žádá sovětské velení generála Eisenhowera neposunovat spojenecká vojska v Československu na východ od původně stanovené linie Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice. Současně sovětské velení vyšlo vstříc přání generála Eisenhowera a zastavilo svůj úspěšný postup na baltském pobřeží ve směru na přístavy Lübeck a Hamburk.

Generál Eisenhower věděl, že na území Čech a Moravy zůstalo totiž silné německé seskupení Mitte v počtu více než milionu mužů pod velením fanatického polního maršála Schörnera. Početní stav amerických sborů určených pro Československo činil asi 165 tisíc mužů. Sovětská armáda prováděla pražskou operaci silami 180 divizí, v nichž bylo 2 100 tisíc vojáků. Jistě si lze představit, co by se mohlo stát, kdyby mělo v pásmu na levém břehu Vltavy dojít k promísení německých divizí s americkými a sovětskými.

Proto generál Eisenhower argumentaci sovětského velení uznal a odpověděl do Moskvy, že se stanoviskem generálního štábu SSSR souhlasí a dohodnutou demarkační linií Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice jeho vojska nepřekročí.

Václav Volfík, Postřekov